

Litla-Hraun ehf
Litla-Hrauni
311 Borgarnes

Reykjavík 19. febrúar 2018
UST201702-283/G.R.G.
11.16

Synjun um leyfi fyrir innflutning á þrílitna ostrum

Umhverfisstofnun vísar til umsóknar Litla-Hrauns ehf., dags. 23. febrúar 2017, um leyfi til innflutnings á þrílitna ostrum af tegundinni *Crassostrea gigas* í samræmi við 1. mgr. 63. gr. laga nr. 60/2013 um náttúruvernd. Sótt er um leyfi til að flytja inn alls eina milljón ostra á ári til þriggja ára, alls þrjár milljónir ostra, til áframræktunar í tilraunaskyni við svæðið Kaldárós við Faxaflóa.

Í samræmi við 3. mgr. 63. gr. laga um náttúruvernd leitaði Umhverfisstofnun umsagnar sérfræðinganefndar um framandi lífverur þann 10. mars 2017 en nefndin skilaði umsögn sinni vegna umsóknarinnar þann 10. apríl 2017. Nefndin komst að neikvæðri niðurstöðu sem var kynnt fyrir umsækjanda þann 28. apríl 2017.

Í samræmi við 13. gr. stjórnisýslulaga nr. 37/1993 var umsækjanda veittur frestur til 12. maí 2017 til að tjá sig um umsögnina og koma sjónarmiðum sínum á framfæri áður en ákvörðun yrði tekin. Að beiðni umsækjanda var fresturinn framlengdur til 17. maí 2017 en þann dag barst Umhverfisstofnun bréf frá LOGOS lögmannsþjónustu þar sem sjónarmiðum umsækjanda var komið á framfæri auk þess sem umsögn sérfræðinganefndarinnar var andmælt og þess óskað að Umhverfisstofnun veitti leyfi til innflutnings og tæki ráðleggingar nefndarinnar ekki til greina af nánar tilgreindum ástæðum. Í kjölfarið óskaði Umhverfisstofnun eftir því að sérfræðinganefndin færi yfir þau viðbótargögn sem bárust vegna umsóknarinnar og mæti hvort þau hefðu áhrif á fyrri umsögn nefndarinnar.

Í svari sínu vegna viðbótargagna við umsóknina, dags. 30. júní 2017, komst sérfræðinganefndin að þeirri niðurstöðu að innsend viðbótargögn hefðu ekki áhrif á fyrri niðurstöðu nefndarinnar og stóð nefndin fast við þá niðurstöðu að hafna bæri umsókninni vegna hættu á mögulegum neikvæðum áhrifum á vistkerfið á svæðinu þar sem ræktunin mun fara fram sem og utan þess.

Í kjölfar svars sérfræðinganefndarinnar breytti umsækjandi umsókn sinni þannig að skýrt væri að hún takmarkaðist við geldar ostrur frá Spáni, en ekki frjóar ostrur eins og áður var ráðgert. Umhverfisstofnun fór fram á auknar upplýsingar í umsókninni þannig að tegundarheiti ostrunnar kæmi skýrt fram, skýrt væri í umsókninni að um þrílitna ostrur væri að ræða, sá fjöldi sem sótt væri um innflutningsleyfi fyrir og lýsing á lífsferli tegundarinnar kæmi fram, því yrði lýst hvað yrði um ostrurnar ef starfsemi yrði hætt og að áhættumat yrði unnið þar sem fram kæmi hætta fyrir umhverfið, hætta á að ostrurnar dreifi úr sér, hverjar líkurnar á slysasleppingum væru, hvernig yrði brugðist við

slysasleppingum og hver hættan væri á að lífveran yrði ágeng. Umhverfisstofnun bárust umbeðnar upplýsingar ásamt áhættumati í tölvupóstum á tímabilinu 28. ágúst 2017 til 12. október 2017, að frátöldum upplýsingum um hvað verður um ostrurnar ef starfsemi verður hætt og lýsingu á lífsferli tegundarinnar. Þar að auki skorti upplýsingar um hverjar líkurnar á slysasleppingum eru og hvernig brugðist verði við slysasleppingum í áhættumatinu.

Umhverfisstofnun óskaði eftir umsögn sérfræðinganeftdarinnar á ný þann 25. október 2017, í samræmi við 3. mgr. 63. gr. náttúruverndarlaga, en munurinn frá fyrri umsókn fólst fyrst og fremst í því að þrlitna ostrur eru taldar nær ófrjóar og því mun minni líkur á að þær geti fjölgað sér. Sérfræðinganeftndin skilaði endurskoðun sinni á umsókninni 1. desember 2017 og komst að þeirri niðurstöðu að þrátt fyrir að hætta á útbreiðslu tegundarinnar minnki mjög mikið við að nota þrlitna ostrur, miðað við að nota tvílitna ostrur, þá sé enn ákveðin hættu til staðar þar sem að þrlitna ostrur eru ekki 100% ófrjóar. Niðurstöður sérfræðinganeftdarinnar voru kynntar umsækjanda þann 18. desember 2017 og honum veittur frestur til 5. janúar 2018 til að koma sjónarmiðum sínum á framfæri áður en umsóknin yrði afgreidd af hálfu Umhverfisstofnunar í samræmi við 13. gr. stjórnsýslulaga. Fresturinn var framlengdur til 12. janúar 2018 að beiðni umsækjanda og þann 10. janúar 2018 barst Umhverfisstofnun bréf frá LOGOS lögmannsþjónustu þar sem sjónarmiðum umsækjanda um umsögn sérfræðinganeftdarinnar var komið á framfæri auk þess sem óskað var eftir því að umsögn sérfræðinganeftdarinnar yrði ekki lögð til grundvallar við ákvörðun Umhverfisstofnunar og að innflutningurinn yrði leyfður af nánar tilgreindum ástæðum.

Þann 19. janúar 2018 veitti Umhverfisstofnun leyfi til innflutnings á eitt þúsund þrlitna ostrum af tegundinni *Crassostrea gigas* á ári, árin 2018, 2019 og 2020, alls þrjú þúsund ostrum, til áframhaldandi tilraunaræktunar við svæðið Kaldárós við Faxaflóa með nánar tilgreindum skilyrðum. Skilyrðin fólu meðal annars í sér að umsækjandi skilaði til Umhverfisstofnunar þeim upplýsingum sem skorti þegar farið var fram á auknar upplýsingar í kjölfar annarrar umsagnar sérfræðinganeftdarinnar. Í leyfinu kom skýrlega fram að það væri mat Umhverfisstofnunar að með hliðsjón af þeim fjölda sem sótt var um innflutningsleyfi fyrir væri innflutningurinn ekki til þess fallinn að ógna eða hafa veruleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni, sem var meginforsenda leyfisveitingarinnar.

Sama dag barst Umhverfisstofnun tölvupóstur þar sem umsækjandi gerði grein fyrir því að áætlunin hefði verið að sækja um leyfi til innflutnings á einni milljón ostra á ári til þriggja ára, en ekki eitt þúsund. Þann 22. janúar kom í ljós að mistök hefðu átt sér stað í umsóknarferlinu þegar rangt magn var tiltekið í tölvupóstssamskiptum lögmanns umsækjanda og Umhverfisstofnunar þann 12. október 2017 þegar óskað var eftir frekari gögnum í kjölfar annarrar umsagnar sérfræðinganeftdarinnar. Var það í fyrsta skipti sem fjallað var um nákvæman fjölda þeirra ostra sem sótt var um innflutningsleyfi fyrir í öllu ferlinu, en fram að því var fjöldans ýmist ekki getið eða talað um að til stæði að flytja inn smáskammta. Umhverfisstofnun telur rétt að vekja athygli á því að umsækjandi hafði áður fengið leyfi til tilraunaræktunar hjá Matvælastofnun, en í því leyfi er hvergi minnst á fjölda ostra. Það var mat Umhverfisstofnunar þegar leyfið var veitt þann 19. janúar síðastliðinn að ekki væri óeðlilegt að umfang ræktunarinnar yrði smátt til að byrja með, enda um tilraunaræktun að ræða.

Í kjölfarið var umsóknin tekin til endurskoðunar að beiðni umsækjanda, með þeirri leiðréttingu að sótt væri um leyfi til innflutnings á einni milljón ostra af tegundinni *Crassostrea gigas* á ári til þriggja ára, alls þremur milljónum. Umhverfisstofnun leitaði ekki eftir umsögn sérfræðinganeftdarinnar í ljósi þess að um endurskoðun umsóknarinnar

er að ræða auk þess sem nefndin hefur þrisvar tekið umsóknina til skoðunar og ávallt komist að sömu niðurstöðu án þess að fjalla sérstaklega um þann fjölda sem sótt er um innflutningsleyfi fyrir, enda lá fjöldinn ekki fyrir fyrr en nefndin tók umsóknina til umsagnar í þriðja skipi.

Fyrir liggur að sérfræðinganefndin telur að hafna beri umsókninni en þrjár umsagnir nefndarinnar eru efnislega samhljóða um það að leita eigi allra leiða til að koma í veg fyrir að tegundin *Crassostrea gigas* nái fótfestu á Íslandi. Nefndin telur möguleg neikvæð áhrif á íslenskt vistkerfi fyrst og fremst vera af tvennum toga. Annars vegar þau að um ágenga tegund er að ræða og því ekki útilokað að hún geti þrífist við strendur Íslands og hins vegar þau að ákveðin smithætta sé til staðar, en hvort tveggja getur haft áhrif á líffræðilega fjölbreytni. Þá bendir nefndin sérstaklega á það í umsögn sinni dags. 1. desember 2017, að þrátt fyrir að nú sé fyrirhugað að flytja inn þrílitna ostrur í stað tvílitna, þá verði að hafa í huga að þrílitna ostrur eru ekki fullkomlega ófrjóar og því sé ekki hægt að útiloka að fyrirhuguð ræktun þeirra geti haft neikvæð áhrif á íslenskt vistkerfi í framtíðinni.

Hvað varðar ágengni tegundarinnar, líkur á því að hún geti þrífist við stendur landsins og breitt úr sér þá segir í umsögn sérfræðinganefndarinnar frá 1. desember 2017 að tegundin sé samkvæmt gagnagrunni NOBANIS (European Network on Invasive Species) talin ágeng og framandi í Norður-Evrópu og að hætta sé á að þar sem hún nái bólfestu geti hún tekið yfir búsvæði annars skelfisks, t.d. kræklinga. Nefndin vísar jafnframt til þess að vitað sé um óæskilega dreifingu tegundarinnar víða við strendur Norður-Evrópu og Norðurlanda, meðal annars Danmerkur og Noregs. Þá telur nefndin ekki útilokað að tegundin geti þrífist í sjónum við Ísland við ákveðnar aðstæður og því sé full ástæða til að líta á þessi dæmi til varnaðar. Þessu til stuðnings er vísað í erlendar fræðigreinar. Umsækjandi hefur aftur á móti bent á að í NOBANIS gagnagrunninum megi sjá að tegundin hafi aðeins fundist í Suður-Svíþjóð, S-Noregi og við strendur Danmerkur þar sem sjávarhiti er hærri en hérlendis. Umsækjandi hefur jafnframt bent á, að þvert á ályktanir nefndarinnar, segi í NOBANIS gagnagrunninum að tegundin finnist ekki norðar í Noregi eða við nyrðri breiddargráðu en 60°N þar sem sjór á þeim svæðum sé of kaldur, en tegundin þarfnist 18-22°C sjávarhita í tvær vikur til að fjölga sér og þroskast. Þá hefur umsækjandi bent á að í framangreindum gagnagrunni sé tegundin ekki flokkuð sérstaklega sem ágeng fyrir Norður-Evrópu og Norðurlönd heldur í tempruðu loftslagi þar sem ostran hefur helst náð að dreifa sér við stendur Belgíu, Hollands og Þýskalands. Umsækjandi hefur jafnframt vísað til þess að lírfur ostrunnar séu mjög viðkvæmar fyrir kulda og þoli ekki lægra hitastig en 5°C. Umhverfisstofnun hefur kynnt sér upplýsingar um tegundina í NOBANIS gagnagrunninum en af upplýsingunum virðist skýrt að tegundin hafi enn sem komið er ekki náð fótfestu norðan við 60°N og er líklega ástæða fyrir því talin vera hitastig sjávar, sem veldur því að tegundin geti ekki fjölgað sér. Umhverfisstofnun hefur jafnframt kynnt sér skýrslu norsku Umhverfisstofnunarinnar um aðgerðaráætlun vegna ostra af sömu tegund og hér er sótt um innflutningsleyfi fyrir (Handlingsplan stillehavsøsters, Miljødirektoratet, M-588, 2016), en þar kemur meðal annars fram að tegundin er í áhættuflokknum „svært hoy riskiko“ og er því tegund sem er talin geta haft alvarleg áhrif á vistkerfi og er talin líkleg til að breiðast út á stórum svæðum. Í aðgerðaráætluninni segir jafnframt að ostrunnar hafi árið 2015 fundist í Møre, Romsdal og allt norður til Innri og Ytri Rössøysund. Þar kemur einnig fram að talin sé hætta á því að tegundin breiði úr sér allt norður til Lofoten, þar sem hitastig sjávar þar er orðið það hátt að tegundin getur lifað af. Þar að auki segir í aðgerðaráætluninni að á mælistöðvum í Utsire og í Nordland mælist sjávarhiti sjaldan yfir 18°C á 1 metra dýpi, en tegundin finnst þrátt fyrir það á grunnsævi þar, þar sem að hún leitar í skjólsæl

grunnsvæði þar sem sjávarhiti getur orðið mun hærri en á opnum svæðum. Umhverfisstofnun hefur einnig kynnt sér mælingar á hitastigi sjávar við stendur Íslands á vef Hafrannsóknarstofnunar en af mælingunum má ráða að hitastig sjávar nær aldrei 18-22° sjávarhita á þeim stöðum sem mælingar hafa farið fram og er drjúgan hluta úr ári lægra en 5°. Engar upplýsingar liggja þó fyrir um hitastig sjávar, aðrar aðstæður eða vistkerfið á fyrirhuguðu ræktunarsvæði Litla-Hrauns ehf. við Kaldárós, eða sambærilegum svæðum á landinu, en t.a.m. geta sjávardýpt og vatnsskipti haft nokkur áhrif á hitastig. Í þessu samhengi er rétt að vísa til þess að vísindalegur grundvöllur ákvarðanatöku er ein af meginreglum laga um náttúruvernd sbr. 8. gr. laganna. Þessu til viðbótar leit Umhverfisstofnun til umsagnar Náttúrufræðistofnunar Íslands dags. 20. október 2015 þar sem fjallað var um sambærilega umsókn, en þar segir meðal annars að þrílitna ostrur séu ekki stöðugt ástand þar sem að frumubreytingar geta orðið til þess að þær verði aftur tvílitna. Í umsögninni segir jafnframt að vissulega sé hitastig hér við land líklega töluvert frá kjörhitastigi tegundarinnar og að innflutningur og ræktun á þrílitna ostrum ætti að tryggja að tiltölulega litlar líkur séu á að osturnar geti fjölgað sér. Í umsögninni var það aftur á móti mat Náttúrufræðistofnunar að skoða þyrfti mál af þessu tagi út frá því hvað sé líklegt að gerist á næstu 50-100 árum í ljósi þess að það er alls óvíst hvort að tegundin geti lifað hér eða ekki, en geti þær það er jafnframt óvíst hvort að þrílitna ostrur komi í veg fyrir að tegundin geti fjölgað sér. Náttúrufræðistofnun Íslands, sem lagðist gegn því að innflutningur tegundarinnar yrði leyfður, benti jafnframt á að ekki hefði verið sýnt fram á að tegundin geti ekki lifað við Íslandsstrendur og að ekki hefði verið lagt nægjanlega gott mat á hvaða afleiðingar það geti haft í för með sér ef tegundin þrífst hér. Kæmi til þess að tegundin nái að fjölga sér hér á landi er vert að geta þess að samkvæmt framangreindri aðgerðaráætlun Norðmanna getur hver ostra framléitt á milli 50 og 200 milljónir eggja, lifað af allt frá -22°C upp í 40°C og vaxið við 4-35°C.

Hvað varðar frjósemi tegundarinnar þá kemur fram í umsögn sérfræðinganevndarinnar frá 1. desember 2017 að niðurstöður rannsókna sýni að þrílitna ostrur geti myndað kynfrumur í þó nokkru mæli eða allt að 42%. Áframhaldandi þroskun er hins vegar ekki eins árangursrík og því sé möguleiki á æxlun mjög lítil, eða 0,06%. Þar með verður framleiðni tegundarinnar mjög lág og líkur á útbreiðslu mjög litlar. Þessu til stuðnings vísar sérfræðinganevndin í erlenda fræðigreini og NOBANIS gagnagrunninn. Í ljósi þess að þrílitna ostrur eru ekki fullkomlega ófrjóar er það mat nefndarinnar að ekki sé hægt að útiloka að ræktunin hafi neikvæð áhrif á íslenskt vistkerfi í framtíðinni. Umsækjandi hefur aftur á móti bent á að í NOBANIS gagnagrunninum sé sérstaklega lagt til að þrílitna ostrur séu notaðar við ostrurækt til að fyrirbyggja fjölgun. Umhverfisstofnun hefur kynnt sér upplýsingar um frjósemi tegundarinnar og telur rétt að vekja athygli á því að í áður nefndri umsögn Náttúrufræðistofnunar Íslands dags. 20. október 2014, kemur fram þar sem að þrílitna ostrur séu ekki stöðugt ástand hafi rannsóknir (leyfi til ræktunar í rannsóknarskygni) á tegundinni verið bannaðar þar sem áður var búið að leyfa þær og nota átti vottaðar þrílitna ostrur. Þessu til stuðnings er vísað í erlenda fræðigreini þar sem fjallað er um tilvik í York River í Bandaríkjunum en þar kom í ljós að í 20% af ostrum var að finna frumur sem voru bæði tví- og þrílitna. Í innflutningsleyfinu sem Umhverfisstofnun veitti Litla-Hrauni ehf. þann 19. janúar síðastliðinn var sérstaklega litið til þess fjölda sem sótt var um innflutningsleyfi fyrir. Nú hefur aftur á móti komið í ljós að um villu í umsókn umsækjanda var að ræða en líkt og áður hefur komið fram er sótt um leyfi til innflutnings á alls 3.000.000 ostra yfir þriggja ára tímabil. Eðli málsins samkvæmt hefur framangreind margföldun á þeim fjölda ostra sem sótt er um innflutningsleyfi fyrir mikil áhrif á fyrri ákvörðun Umhverfisstofnunar, enda margfaldast líkurnar á því að tegundin geti æxlast. Í þessu samhengi óskaði Umhverfisstofnun eftir ítarlegri upplýsingum um þann fjölda ostra sem raunverulega hafa verið fluttar til landsins á grundvelli innflutningsleyfis

Matvælastofnunar fyrir gildistöku laga um náttúruvernd. Matvælastofnun hefur veitt leyfi til innflutnings á alls 3.300.000 ostrum en rúmlega þriðjungur þeirra fórst í óveðri árið 2015 og er því að mati Matvælastofnunar öruggt að áætla að um 2.000.000 ostru séu í ræktun við strendur landsins, eða þriðjungi færri ostrur heldur en hér er sótt um innflutningsleyfi fyrir til tilraunaræktunar.

Hvað varðar smithættu tegundarinnar þá beinast áhyggjur sérfræðinganeftdarinnar sérstaklega að herpesveirunni OsHV1 en nefndin telur ákveðna hættu á veirusmiti sem getur borist í annan skelfisk vera til staðar. Þessu til stuðnings vísar nefndin í erlenda fræðigreini og bendir jafnframt á að mikið sé um skelfisk á svæðinu sem um ræðir og að veiðar á honum séu mikilvægar fyrir samfélagið. Umsækjandi hefur aftur á móti bent á að ostrutegundin sem hann hyggst flytja inn verði heilsuvottuð með staðfestingu þess efnis að enga slíka veiru verði að finna. Jafnframt hefur umsækjandi bent á að 16° sjávarhiti þurfi að vera til staðar til að þau herpes-smit sem áhyggjur nefndarinnar beinast að geti átt sér stað og að sjaldgæft sé að slíkur sjávarhiti finnist hérlendis. Þessu til stuðnings vísar umsækjandi til álit Dr. Þorleifs Eiríkssonar, dýra- og vistfræðingar og Guðmundar Víðis Helgasonar, dýra- og vistfræðings dags. 19. desember 2017, sem unnið var fyrir umsækjanda vegna umsóknarinnar. Umhverfisstofnun hefur kynnt upplýsingar varðandi mögulegar smithættur af tegundinni, meðal annars umsögn Fisksjúkdómanefndar dags. 30. nóvember 2015 þar sem fjallað var um sambærilega umsókn. Í umsögninni var það samdóma álit fisksjúkdómanefndar að leggjast ekki gegn því að innflutningsleyfi yrði veitt að tilteknum skilyrðum uppfylltum, en Umhverfisstofnun er heimilt að binda leyfi skilyrðum sbr. 3. mgr. 63. gr. laga um náttúruvernd. Í þessu tilliti telur Umhverfisstofnun jafnframt mikilvægt að líta til þess að engar mælingar hafa farið fram á hitastigi sjávar á ræktunarstað og því ekki hægt að útiloka að útiloka að sjávarhiti nái 16° þannig að smithætta verði til staðar.

Með vísan til framangreindar umfjöllunar um ágengni tegundarinnar, lífslíkna og mögulegrar útbreiðslu við strendur landsins er það mat Umhverfisstofnunar að ekki hafi verið lagt nægjanlega gott mat á það hvaða afleiðingar það geti haft í för með sér ef tegundin þrífst hér við strendur Íslands. Þá liggja ekki fyrir upplýsingar um hitastig sjávar á ræktunarstað og því ekki hægt að útiloka að tegundin geti fjölgað sér og orðið ágeng á svæðinu. Jafnframt hefur það veruleg áhrif að sótt er um leyfi til innflutnings á miklum fjölda án þess að fyrir liggi upplýsingar um vistkerfið á ræktunarstað og því ekki hægt að útiloka að ræktunin ógni eða hafi veruleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni. Fyrri leyfi stofnunarinnar var, líkt og áður hefur komið fram, veitt á þeirri forsendu að sótt var um leyfi til innflutnings á litlum fjölda ostru til tilraunaræktunar, en að mati Umhverfisstofnunar yrði umfang innflutningsins sem hér er til umfjöllunar slíkt að ekki væri um tilraun að ræða heldur atvinnustarfsemi. Í þessu samhengi vísar Umhverfisstofnun til þess að þegar tekin er ákvörðun á grundvelli laga um náttúruvernd, án þess að fyrir liggi með nægilegri vissu hvaða áhrif hún hefur á náttúruna, skal leitast við að koma í veg fyrir mögulegt og verulegt tjón á náttúruverðmætum, sbr. 9. gr. laganna.

Með vísan til framangreindrar umfjöllunar um frjósemi tegundarinnar er það mat Umhverfisstofnunar, þrátt fyrir að litlar líkur séu á að þrílitna ostrur geti fjölgað sér, að fyrirhugaður ræktunarstaður við Kaldárós hafi ekki verið rannsakaður nægilega vel til að ganga úr skugga um að aðstæður séu ekki til þess fallnar að tegundin geti fjölgað sér. Í því leyfi sem stofnunin veitti Litla-Hrauni þann 19. janúar síðastliðinn var sérstaklega vikið að því hvað þennan þátt varðar að stofnunin taldi ólíklegt að sá fjöldi sem sótt var um innflutningsleyfi fyrir, þ.e. þrjú þúsund ostrur, næði slíkri útbreiðslu að tegundin ógni eða hafi veruleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni. Það er aftur á móti mat

Umhverfisstofnunar, með vísan til 9. gr. og 3. mgr. 63. gr. laga um náttúruvernd, að sá fjöldi sem hér er sótt um geti verið til þess fallinn að ógna eða hafa veruleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni.

Þá er það mat stofnunarinnar, með vísan til framangreindrar umfjöllunar um smithættu vegna tegundarinnar, að þau skilyrði sem sett voru í leyfinu sem veitt var þann 19. janúar síðastliðinn yrðu til þess fallin að koma í veg fyrir smithættu. Aftur á móti má leiða líkur að því að með þann fjölda sem hér um ræðir verði erfiðara að koma algjörlega í veg fyrir smithættu.

Í ljósi allra framangreindra atriða er það mat Umhverfisstofnunar hvað varðar umsóknina heildstætt, að ekki séu til nægjanlega góð gögn um vistkerfi ræktunarsvæðisins og er því erfitt að meta nákvæmlega hvaða áhrif fyrirhuguð ostrurækt getur haft á svæðið. Nái tegundin að breiða úr sér við stendur landsins getur það haft í för með sér neikvæð áhrif á þau vistkerfi þar sem að hún nær útbreiðslu. Tegundin yrði þá ríkjandi og gæti umbreytt vistkerfum, að því er fram kemur í framangreindri aðgerðaráætlun Norðmanna. Þar kemur einnig fram að neikvæð áhrif af útbreiðslu tegundarinnar á t.a.m. fugla og annað lífríki sjávar, s.s. krækling hafi verið rannsökuð víða. Dæmin sýni að í Danmörku, Bandaríkjunum, Kanada, Frakklandi, Hollandi og í Svíþjóð hafi tegundin dafnað svo vel að hún hefur yfirtekið kræklingasvæði, sem hefur keðjuverkandi áhrif á fæðu fugla. Þá má leiða að því líkur að aukinn fjöldi dýra geti haft verulega neikvæð áhrif á líffræðilega fjölbreytni á svæðinu óháð því hvort ostrurnar sleppi þar sem að aukinn fjöldi lífvera á svæðinu kallar á aukna samkeppni um fæðu með þeim afleiðingum að villtar tegundir sem fyrir eru á svæðinu og lifa á sömu fæðu geti borið skertan hlut frá borið. Þessi aukna samkeppni getur jafnframt haft í för með sé keðjuverkandi áhrif upp fæðukeðjuna þar sem þær lífverur sem eru í samkeppni við ostrurnar eru mikilvæg fæða fyrir aðrar tegundir á svæðinu sem eru ofar í fæðukeðjunni, t.a.m. tjald og æðarfugl. Loks er vert að geta þess að svæðið við Kaldárósa er hluti af stærra svæði sem Náttúrufræðistofnun Íslands hefur skilgreint sem mikilvægt fuglasvæði á Íslandi. Jafnframt er svæðið á lista Birdlife International sem mikilvægt fuglasvæði (IBA) í Evrópu og á heimsvísu. Meðal þeirra tegunda sem nýta svæðið og ná alþjóðlegum verndarviðmiðum eru m.a. álfir, blesgæs, margæs, æðarfugl, rauðbrystingur, sanderla, sendlingur og jaðrakan.

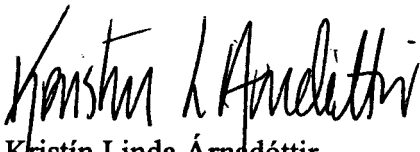
Í sjónarmiðum sínum hefur umsækjandi vísað til þess að synjun á innflutningsleyfi væri til þess fallin að brjóta í bága við jafnfræðisreglu stjórnarsýslulaga og sér Umhverfisstofnun þar af leiðandi ástæðu til að vekja athygli á því að stofnunin hefur aldrei áður veitt leyfi til innflutnings á tegundinni sem hér um ræðir, né öðrum ostrutegundum. Þau innflutningsleyfi sem umsækjandi hefur vísað til voru afgreidd fyrir gildistöku laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sbr. 94. gr. laganna og afgreidd á grundvelli laga nr. 54/1990 um innflutning dýra. Fyrir gildistöku laga nr. 60/2013 um náttúruvernd, sem tóku gildi þann 15. nóvember 2015, var Umhverfisstofnun umsagnaraðili en ekki leyfisveitandi sem bar að líta sérstaklega til áhrifa innflutnings framandi lífvera á líffræðilega fjölbreytni. Þessu til viðbótar hafa nýjar upplýsingar um áhrif tegundarinnar á líffræðilega fjölbreytni komið í ljós frá því að Matvælastofnun veitti fyrst leyfi til innflutnings á tegundinni, sbr. t.d. framangreind aðgerðaráætlun Norðmanna frá 2016.

Umhverfisstofnun sér jafnframt ástæðu til að vísa til þess að við töku ákvarðana sem hafa áhrif á náttúruna skulu stjórnvöld taka mið af þeim meginreglum og sjónarmiðum sem fram koma í 8.-11. gr. laga um náttúruvernd. Af meginreglunum ber helst að nefna að samkvæmt varúðarreglunni skal leitast við að koma í veg fyrir mögulegt og verulegt tjón á náttúruverðmætum þegar ákvörðun er tekin á grundvelli laganna, án þess að fyrri liggi með nægilegri vissu hvaða áhrif hún hefur á náttúruna, sbr. 9. gr. Þá er óheimilt að veita

leyfi til innflutnings ef ástæða er til að ætla að innflutningurinn ógni eða hafi veruleg áhrif á líffræðilega fjölbreytni, sbr. 2. másl. 3. mgr. 63. gr. laganna en líffræðileg fjölbreytni er skilgreind sem breytileiki meðal lifandi vera á öllum skipulagsstigum lífs, þar á meðal á vistkerfum á landi, í sjó og í ferskvatni. Hugtakið tekur til vistfræðilegra tengsla milli vistkerfa og nær til fjölbreytni innan tegunda og á milli vistkerfa, sbr. 13. tölul. 1. mgr. 5. gr. laganna.

Umhverfisstofnun vekur athygli á því að ákvörðunin er kæránleg til úrskurðarnefndar umhverfis- og auðlindamála sbr. 91. gr. laga um náttúruvernd. Um aðild, kærufrest, málsmeðferð og annað sem varðar kærana fer samkvæmt lögum nr. 130/2011 um úrskurðarnefnd umhverfis- og auðlindamála. Kærufrestur er einn mánuður frá því að kæranda varð kunnugt eða mátti vera kunnugt um ákvörðunina sbr. 2. mgr. 4. gr. laganna.

Umhverfisstofnun synjar hér með umsókn Litla-Hrauns ehf. um leyfi til innflutnings á einni milljón ostra af tegundinni *Crassostrea gigas* á ári til þriggja ára.

Kristín Linda Árnadóttir
forstjóri

Virðingarfyllst

Gísli Rúnar Gíslason
lögfræðingur